

Asia: VN/36258/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt 26.6.2024 saapuneella lausuntopyynnöllään VN/16819/2024 lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta.

Esityksellä tavoitellaan julkisen talouden vahvistamista sekä Kelan kuntoutusrahoja koskevan sääntelyn selkeyttämistä ja yksinkertaistamista sekä kuntoutusrahoja saavien henkilöiden saattamista keskenään yhdenvertaiseen asemaan. Samalla pyritään siihen, että jatkossakin nuoret pääsevät tarkoituksenmukaisiin ja tarpeellisiin ammatillisen kuntoutuksen palveluihin oikea-aikaisesti ja ilman vamma- ja sairausdiagnoosia.

Lapin hyvinvointialue pitää tärkeänä, että nuorilla on matala kynnyks ja kannusteita osallistua ammatilliseen kuntoutukseen, joka edistää heidän työkykyään, kouluttautumistaan ja palkkatyöhön osallistumistaan ja että myöntämisedellytyksiä pyritään tarkentamaan siten, että nuoren ammatillinen kuntoutus kohdistuisi tarkoituksenmukaisesti ja oikea-aikaisesti opiskelun ja työelämän ulkopuolelle tai muutoin syrjäytymisvaarassa oleville nuorille.

Esityksestä ei kuitenkaan saa selkeää käsitystä siitä, miten nuorten ammatillisen kuntoutuksen tarkoituksenmukaisuuden harkintaa tullaan jatkossa ohjeistamaan ja toteuttamaan. Esityksessä ei myöskään ole arvioitu kustannusvaikutuksia hyvinvointialueen talouteen, vaikka voidaan olettaa, että mm. sosiaalisen kuntoutuksen ja kuntouttavan työtoiminnan tarve kasvaa esitettyjen muutosten myötä, puhumattakaan toimentulotuen tarpeesta.

Esitetyt muutokset lisäävät nuorten toimeentuloon liittyvää huolta: Osallistuminen nuoren ammatillisen kuntoutuksen valmennuksellisiin palveluihin ei enää pääsääntöisesti oikeuttaisi saamaan kuntoutusrahaa, nuoren ammatillisen kuntoutuksen odotus- ja väliajalta kuntoutusrahaa voitaisiin maksaa enintään kolmelta kuukaudelta kalenterivuotta kohden. Kuntoutusrahaa koskevien muutosten seurauksena sosiaaliturvaetuuksien varassa elävien ja kuntoutuksen tarpeessa olevien nuorten toimeentulo heikkenee ja taloudellisen tilanteen heikkeneminen voi heikentää nuoren motivaatiota ja sitoutumista kuntoutukseen, kun nuoren voimavarat hupenevat raha-asioista murehtimiseen. Lapin hyvinvointialueella on myös huoli siitä, että Kelan harkinnan kiristyessä osa nuorista ei saa tarpeidensa mukaista ammatillisen kuntoutuksen palvelua tai joutuu väliinputoajaksi palveluiden verkossa.

Niiranen Aino
Lapin hyvinvointialue